

Krok do neznáma aneb Všechno v životě je jednou poprvé

Tessin sloupek

Ať se vám to líbí nebo ne, čas od času ho prostě udělat musíte – krok do neznáma. Ano, i vy, bez ohledu na to, jak zatvrzelá jste konzerva. Jak se tak život kroutí, občas do toho musíte šlápnout. A není to vždycky příjemné.

Už samotný příchod na tenhle svět. Plavete si v teple, klidu a bezpečí mámina břicha a najednou vás násilím vytáhnou ven, drží vás za nohy hlavou dolů, bijí po zadku, dokud se nerozbrečíte, a při tom se na vás přiblíže smějí. Máma dojetím pláče, táta se válí na podlaze a úplně cizí ženská ho ovívá a křísí.

A co teprve ten opravdový první krůček? Namáhavě se postavíte - máma je z toho u vytržení a příštích padesát let bude všude vyprávět, že jste utekli roku – a rozeběhnete se do její otevřené náruče. Pokud tam skutečně v pořádku přistanete, je to fajn, ale budme k sobě upřímní: Tohle štěstí má jen zanedbatelné procento z nás. Zkrátka sebou fláknete na zem a křupne to tak, že mít zuby, právě jste o ně přišli. K něčemu je to ale dobré. Tedy pokud patříte k těm vnímavějším jedincům. Poprvé si uvědomíte, že stát na vlastních nohou vyžaduje notnou dávku rozvahy.

Nakonec si projdete dalšími stádii přes tříkolku, koloběžku, až k opravdovému, nefalšovanému bicyklu. No jasně, má pomocná kolečka, ale kdo by koukal na detaily? Drandíte si takhle jednou jako Chirón, svět vám leží u nohou, ale jen do chvíle, než se ohlédnete dozadu a zjistíte, že vám táta přes noc ona kolečka sundal a vy poprvé jedete úplně sami. A už se zase válíte na zemi. Poprvé vám dochází, že chcete-li být samostatní, musíte spoléhat především na sebe.

Ve školce potkáte první lásku a dostanete první pusy. Dlouho vám to nevydrží, a vy stejně moc nechápete, co na tom líbání ti dospělí mají. Chutná to po písku z pískoviště nebo (v tom lepším případě) po třešňovém lízátku, a obě tyhle chuti jste schopni si do pusy vpravit vlastním přičiněním, tak proč ty opičárny?

Během školní docházky vás čeká celá řada poprvé, ale opravdový bonbónek přijde až v jejím závěru – puberta. Poprvé si uvědomíte vlastní genialitu a poprvé zapřete vlastní rodiče. Není totiž možné, aby někdo tak skvělý, chytrý, vtipný a krásný pocházel z těch dvou staromódních blbců, co si říkají máma a táta. A poprvé veřejně odhalíte svůj původ, když prohlásíte, že jste se vylihlí z vajíčka.

Někdy v téhle době vás čeká další významný krok do neznáma – první sex. Celý život na něj budete vzpomínat, budete o něm vyprávět, budete tu historku upravovat, cizelovat a nafukovat, že velice záhy s tím upoceným, ulepeným zážitkem nebude mít společného vůbec nic.

Následuje první výplata. Připadáte si jako Onassis, bez ohledu na to, jak mrzká byla vaše mzda, a pozvete celou partu do hospody. Domů se vrátíte bez euforie a bez peněz a rodiče vám bez obalu řeknou, že je čas na první vlastní byt.

Pár měsíců si připadáte jako v ráji. Žijete si podle svého, zveťe si, koho chcete, děláte to, za co by vás rodiče doma zabili, a nikdo vám do toho nekecá. Snad s výjimkou nervózních sousedů, kterým z nepochopitelných důvodů vadí hudba, křik, dupání, promáčený strop a fronta opilců u vašich dveří. Přičítáte to jejich nedostatečné socializaci, ale nikterak vás to nevzrušuje. Časem ale zatoužíte svůj první byt zabydlet.

Pak si v rychlém sledu pořizujete prvního manžela či manželku, první dítě, první druhé dítě (No ano, nespletla jsem se. Děti můžete mít jako smetí, ale každé je svým způsobem první.), případně první třetí dítě, jste-li hazardér, defraudant nebo dědic ropných vrtů. A vy velice intenzivně prožíváte všechna poprvé svých potomků.

Poprvé se za své dítě stydíte a nechápete, jak takoví slušní, vychovaní lidé s přehledem, jichž se vlastní puberta sotva dotkla, mohli zplodit takového nechutného, drzého, pubertálního fracka. Jste rádi, když veřejně prohlásí, že se vylihl z vajíčka, a částečně tak z vás sejme břímě ostudy.

Netrvá dlouho – touhle dobou už natvrdo zjišťujete, že čas je velmi relativní – a stojíte v porodnici a koukáte na první vnouče. Jeho poprvé sledujete z povzdálí s osobozujícím pocitem, že ve vlastní šťávě se teď škvaří vaše děti.

A pak jednoho dne koukáte, že neležíte ve vlastní posteli, ale v bedně vystlané bílým saténem. Nad vámi defilují tváře vašich blízkých, slzí a mluví šeptem. Neslyšíte, co říkají, protože vám zřízenec pohřební služby sebral to zatracené naslouchátko. Sotva za vámi zaklapne víko rakve, uvědomíte si, že se poprvé nemusíte žinýrovat a konečně se můžete úplně uvolnit. Ještě než obřad skončí, odebere se vaše nesmrtelná duše za zvuků hudby k věčnému odpočinku a vy poprvé zjišťujete, co se tím vlastně myslí. Čeká vás exkurze po onom světě. Stojíte na začátku nesčetných dobrodružství, ale to už je na jiné povídání...

Malý či velký krok?

Stalo se to jednoho krásného pravěkého dne. Ten, jehož jméno bylo Budižkničemu, se houpal na větvi a dumal, co s načatým dopolednem.

Pošťuchovat toho senilního páprdu, který žije v blahé iluzi, že šéfuje téhle tlupě? Nuda. Osahávat mladé samičky, které napřed vřeští předstíraným rozhořčením a pak mu stejně dají? Nuda. Tady na stromě je to vůbec strašná nuda. Ovšem jinde... Rozhodl se rychle. Sešplhal na nenižší větev a hup! ...přistál na všech čtyřech ve vysoké trávě.

Co to dělá?! zaječely samice. Vždyť ho tam dole něco sežere!

Co to dělám? pomyslel si Ten, jehož jméno bylo Budižkničemu. Vždyť mě tu něco sežere - zvlášť, když nevidím ani na metr před sebe. A tak se postavil na zadní nohy (pravda, malinko se přitom zapotácel, protože neměl natrénováno) a rázem se před ním otevřela úplně nová perspektiva.

Tý brdo! vydechl a ztratil balanc. Když se zase zvedl, nakročil si, aby neupadl, a vítězoslavně zavřeštěl (přeloženo do moderní češtiny: Hle, malý krok pro člověka, ale velký pro lidstvo!).

Jelikož se ve zploštělých lebkách jeho soukmenovců pojmy „člověk“ a „lidstvo“ dosud nevyskytovaly, poklepali si všichni svorně na čelo a vrátili se k přežvykování listů.

Nevadí, řekl si Ten, jehož jméno bylo Budižkničemu. Já vám krok po kroku ten pokrok přinesu... a zmizel ve vysoké trávě pravěké savany.

Od těch dob děláme po celý život své kroky do neznáma všichni. A je úplně jedno, jestli při tom posunujeme hranice poznání a pokroku nebo jen ty svoje vlastní. Pokaždé totiž neseme kůži na trh s vědomím možného fiaska, zesměšnění, zranění či dokonce smrti. Vždyť i Toho, jehož jméno bylo Budižkničemu, sežrala jakási velká kočka už v první půlhodině jeho fungl nového života. Přesto - nebýt jej, dodnes se houpeme na větvích a vybíráme si z kožichu vši.

Máme tu nový rok 2014 a já vám do něj krom obligátního „zdravíčka a štěstíčka“ přeji, abyste – bez ohledu na věk – dokázali z toho svého stromu seskočit co nejčastěji - bez zlomených končetin a bez ohledu na predátory, číhající ve vysoké trávě.

Sandy

Vaše Tessa

Jak chutná tma

Potkáváme je občas na ulici. Provází je lehké ťukání bílé hole nebo čtyřnohý přítel se stoickým pohledem. Někteří z nás se jim obloukem vyhnou (snad aby jim náhodou nezkřížili cestu), jiní se jim zase snaží iniciativně pomáhat (většinou tam a tehdy, kdy to není zapotřebí). A najdou i tací, kteří je bezostyšně okradou (ale to je téma na jiný článek).

Slepci. Nevidomí.

Vyberte si termín, který chcete, jeho obsah je stejný.

Tma.

Napadlo vás někdy, jaké to je – žít v temnotě?

Teplé páteční odpoledne. Slunce září, brněnskou Vaňkovkou proudí davy lidí. Za nákupy, zábavou nebo jen tak. Barvy, obličej, pohyb. Stojím na chodníku a hltám ten mumraj očima. Očima, které za okamžik oslepnou. Naposledy se rozhlédnu, pevně stisknu ruku své mladší dcery. Za druhou mě bere jakási žena. Dotek cizího člověka mi není příjemný, ale jinak to nejde. Budu ho potřebovat. Dveře se otvírají. Jdeme.

Tma, jakou jste nikdy neviděli

No – jdeme... spíš se opatrně šouráme, tápeme. Jediným vodítkem, na které se lze spolehnout, je hlas našeho průvodce Romana.

Roman nevidí. Ale v tento okamžik a na tomto místě – v černém autobusu nadace Světluška, známém jako Kavárna Potmě – stává se našima očima. On je tu takřikajíc doma. My ne.

Vnější dveře za námi už zaklaply.

„Teď otevřu vnitřní dveře, pozor, za nimi je ještě závěs, tak se nelekněte. Až jimi projdeme, prosím, aby je poslední z vás zase zavřel. Kliku najde vpravo.“

Jak snadné. Snadné?

Závěs je hebký jako křídla nočních můr. Když se mi otevírá tvář, zvednu instinktivně ruce a rozpojím tak „vláček“, ve kterém postupujeme do nitra kavárny. Naštěstí nejdu jako poslední. Dveře bych totiž nenašla ani náhodou.

Tma uvnitř je absolutní.

Okamžitě se mě zmocní pocit totální dezorientace. Kde je „dole“, poznám díky pevné podlaze pod nohama, ale vpravo a vlevo? Stačí úrok stranou a

jsem vedle. Mozek se intenzivně dožaduje vizuálních vjemů, na jaké je zvyklý. Oči se mu snaží vyhovět, ale nemají šanci. Zjištění, že vlastní ruku zvednutou před vlastní obličej nejenže nevidíte, nezahlednete, a dokonce ani nevytušíte, je svým způsobem ochromující.

Roman nás naviguje ke stolečku, který je našťestí kousek ode dveří.

Pevný, přišroubovaný, stejně jako lavičky pro dva u jeho podélných stran. Se zbývajícimi dvěma hosty v závěsu pokračuje někam do nitra autobusu.

Stolků je v kavárně celkem šest, rozmístěných v prostoru do tvaru tzv. šestibodu – základní jednotky Braillova písma.

Nevidomá hosteska, která nás vítala venku, je má na pultíku před sebou znázorněny jako šest kovových „hříbečků“. Podle přichycených malých magnetů hmatem zjišťuje, které jsou obsazené a které nikoliv. Nám přidělila trojku.

Roman se vrací a zároveň loučí, venku čekají další zájemci. S poznámkou, že číšník tu bude hned, mizí. Ve tmě...chtělo by se napsat. Ve skutečnosti jedinou známkou jeho odchodu je tiché lupnutí dveří. Osaháváme lavičku a opatrně se usazujeme.

H jako Honza...jako Hlas

„Dobrý den, vítám vás v kavárně Potmě. Jmenuji se Honza a budu vás obsluhovat,“ zazní zničehonic těsně vedle mě.

Nebýt to hlas tak příjemný, měkce, skoro eroticky podbarvený, vyletěla bych jako vyplašený zajíc. I tak sebou pořádně šklubnu. Honza přišel opravdu hned a zcela neslyšně. Nebo spíš moje uši nejsou nastaveny na správnou citlivost, hlava pořád ještě bláhově spoléhá na zrak.

Objednáváme si kávu.

„Černou nebo s mlékem?“ ptá se Honza naprosto vážně, ale ve spodním tónu jeho hlasu zaslechnu smích. Je to osvobozující pocit, tma přestává být tak tíživá.

„S mlékem, prosím.“ Bílá, černá, fialová...bude štěstí, když vůbec najdu hrnek.

„Hned jsem zpátky.“

Zvykám si, že „hned“ tady platí doslova. Moje vnitřní hodiny hlásí, že to trvalo tak tři, čtyři minuty. Smysl pro čas jsem tedy zároveň se zrakem zřejmě neztratila (skutečnost je ale jiná, jak se později ukáže).

„Tak, teď si, prosím, dejte dlaně na kraj stolu.“

Opatření nezbytné, abychom se někdo nesrazili s rukou číšníka a neoparili jeho nebo sebe.

Někde v prostoru zavoní káva, netuším ale, jestli metr, půl metru nebo dvacet centimetrů ode mě. Opatrně sunu prsty po desce stolu, než narazí na hrníček. Fajn, kafe mám, už chybí jenom cukr, mléko a lžička.

Honza má ovšem všechno připraveno. Vyzve mě, abych dala ruku nahoru nad prostředek stolu. Konám tedy podle svého nejlepšího odhadu, ale nic, dlaň zůstane prázdná. Moje sebevědomí dostává další trhlinu.

Když znova promluví, „hmátnu“ po hlase a střetnu se s jeho rukou. Podá mi všechno potřebné a zároveň mě vyplní, že mám poslouchat instrukce a ne hlas. Tohle celé je jenom „jako“, ale být opravdu nevidomá, nedodržení pokynů by mě třeba při pohybu venku mohlo klidně stát vážný úraz.

Honza stejným způsobem obslouží i Petru a pak nás už nechává „vychutnat“ si tmu.

Černý nebo bílý?

Espresso je vynikající. Pomalu upíjím a snažím se vyrovnat s pocitem dezorientace, který stále přetrvává. Jako by se prostor téhle pojízdné kavárny (všichni víme, jak velký je kloubový autobus) najednou scvrkl...nebo možná roztáhl do nekonečna? Takhle nejistá a zmatená jsem v životě snad nikdy nebyla. Tělo na neznámou situaci reaguje přílivem adrenalinu. Zbytečným, protože bojovat není s kým a utéct není kam. Chvilí trvá, než se srdeční puls trochu uklidní, mozek ale zůstává pořád ve střehu.

Napadá mě, že bych se - s Honzovou pomocí samozřejmě - zkusila podívat dopředu k „baru“, ale posléze tu myšlenku zavrhuji. Nic bych totiž

neviděla ani tam. V české kavárně Potmě nevidomí nápoje nejen servírují, ale také připravují, a světlo je tam tudíž zbytečné. Podobné projekty probíhají i v zahraničí, tam ale přípravu obstarává vidící personál.

Kupodivu jsem se do kafe trefila cukrem, mlíkem i lžičkou, a prázdné obaly se mi podařilo odložit do popelníku, kterým je prohlubeň uprostřed stolu. Což mě povzbudí k pokusu.

„Zavři oči,“ říkám dceři, ale ta je má zavřená už dávno stejně jako já. Ona ta neustálá – a marná – snaha v tom černočernu něco zahlédnout totiž docela bolí.

Konečky prstů přejíždím zlehka po její tváři. Další zklamání. Víím přesně, jak Petra vypadá, ale to, co nahmátnu, paměť nedokáže propojit s podobou, kterou má uloženou.

Moje naivní představa, že když člověk ztratí zrak, rázem se mu zbystří všechny ostatní smysly, bere za své. I tohle chce zřejmě trénink. Začínám chápat, jak velkou roli tu hraje psychika. Zvládnout orientaci v prostoru, každodenní běžné úkony, schopnost v mezích možností se o sebe postarat. Naučit se tomu vyžaduje obrovské soustředění a úsilí. Klobouk dolů před všemi, kdo zvládnou krom tohoto ještě i vykonávat nějaké povolání Najednou ucítím (nebo spíš vytuším) lehký závan vzduchu a už se neleknu, když se vzápětí Honza zeptá:

„Jak vám chutnala káva?“

„Výborná,“ chválíme dvojhlasně.

„To mě opravdu těší. Hrníček si vezměte na památku. Mimochodem, uhodnete, jakou má ten váš barvu?“

„Že by černou?“

Můj nejapný pokus o vtip bere Honza naprosto vážně.

„S dovolením,“ vezme hrnek do ruky a po chvíli prohlásí: „Je černý.“

„Ovšem váš je bílý,“ oznamuje dceři.

Ne, barvy hmatem opravdu rozeznat nelze, jde o malý trik. Na hrnčících je to totiž obrázek a nápis Světluška. Na těch bílých jsou prý písmena a obrysy dívanky s křídly a lucerničkou o něco výraznější. (Necvičeným prstům se to celé ovšem jeví jen jako pouhé zdrsnění glazury).

Za kávu „platíme“ jedním z žetonů, které jsme obdrželi před vstupem. Ten slouží pro kontrolu číšníkům, nám účtenku vystaví venku jeden z mála vidoucích pracovníků kavárny.

Honza pak pomocí vysílačky přivolává Romana, aby nás doprovodil zpět.

Vážít si samozřejmého

Závěs, jedny dveře, druhé dveře...a šok.

Světlo doslova udeří do očí, které se okamžitě rozslzí. Ovšem úleva, že svět má zpátky svoje tvary a barvy, je neuvěřitelná.

Vyrovňáváme útratu, do kabelky schováváme hrníčky (ano, já černý a Petra bílý), pohladíme vodičího psa, který patří jedné z hostesek, a loučíme se s kavárnou, která má otevřeno „od nevidím do nevidím“.

Říká se, že si člověk váží teprve toho, o co přijde. Já „přišla“ o zrak v podstatě na chvíli - podle mého odhadu to trvalo dvacet minut, ve skutečnosti ovšem tři čtvrtě hodiny. Přesto (nebo možná právě proto) si budu už napořád vážit té zdánlivé samozřejmosti... že vidím.

Ti, kteří mi tento prožitek pomohli zprostředkovat, ze své tmy bohužel takto jednoduše odejít nemohou. Naštěstí v ní nejsou sami.

Tento článek vznikl loni v září. Je ale víc než pravděpodobné, že i letos vyjede kavárna Potmě na okružní cestu po republice. Navštivte ji. Za 140 korun českých se vám v ní dostane nejen výtečného espressa, hrníčku jako symbolického suvenýru a dobrého pocitu, že jste přispěli nadaci Světluška.

Ale hlavně – zjistíte, jak chutná tma.

Bližší podrobnosti najdete na <http://www.svetluska.centrum.cz/>

Tessa

Píseň fabričného svačináře, aneb Poprvé

Fabrikou za časů bolševika já potácel se celkem v pohodě, papalášům kahánek že bliká slýchával jsem občas v hospodě

Poprvé jsem jistou zachyt zprávu, před kostelem vedla se ta řeč, jak Prahou šla parta kamarádů na ÚV že chytá z toho křeč

Poprvé jsem s věčkem zvedal ruce zvonil klíčem, inu jaký div i mě hladil samet revoluce prvný v letech dosud co jsem živ

Historie otvírá mi oči uvázán jak byl jsem na řetěz, v hospodě sedávám do půlnoci poprvé s obsluhou hore bez

Zvolna jak se budím do strážliva chlapi radí *Makej a drž pant!* odevšad se velkej bratr dívá dřív byl soudruh, teď je fabrikant

Z Ameriky, dovidám se z novin, přišla krize, kráčí Evropou, povětšinou nevšímám si konin teď poprvé to smrdí potopou

Ztuhlý rasy, jdu si pro padáka podnikatel za vodou je kdes, byl jsi dřič, či ten kterej se fláká dlažby tvrdost prvně poznáš dnes

Poprvé ve frontě před pracákem, samet není hebkej od spoda, něco, zdá se, ujelo tu vlakem zůstal kostel a ta hospoda

Klášter v ruině, snad budu mít kliku plány jsou, by hospic z něho byl nárok vznesl konvent Křižovníků tam poprvé požádám o azyl

JC senior

„Na každé cestě je obyčejně první krok nejtěžší.“

Dmitrij Ivanovič Pisarev

Jak jsem (ne)napsal svou první báseň

Kdy jsem napsal svou první báseň, si opravdu nepamatuji. Tuším, že to bylo někdy během mých gymnaziálních let. Nevybavím si ani, zda šlo o básničku milostnou, přírodní, nebo temně rozervanou. Víím, jedno. Že již od nějakých deseti let mě to táhlo k bloku papíru, do něhož jsem zaznamenával nekonečně dlouhá souvětí, jimž jsem se pokoušel svěřit záblesky svého nitra, myšlenky, které snad překonávaly rychlost světla, jejichž zaznamenávání na papír se však v kontrastu k tomu podobalo hlemýžďí vycházce.

Zcela jasně pak vidím den, kdy nám učitelka češtiny sdělila – patrně radostným dojmem – nový úkol na další den. „Každý si zkusí napsat krátkou básničku. Nemusí jít o nic dlouhého, stačí jeden dva rýmy.“

Bylo to v páté třídě. Sice jsem poměrně rád psal slohy – které se vcelku setkávaly s kladnou odezvou, „básnické střevo“ jsem ale v sobě žádné nenacházel. Možná jsem se s ním ani nenarodil, pomyslel jsem si. A pokud narodil, možná mi ho odoperovali – i když to bych asi o tom něco věděl.

Přišel jsem domů, kde již babička s dědou vyzvídali, co nového bylo ve škole. Vyzvídala zejména babička, která se nikdy nespokojila s mým univerzálním tvrzením, že ve škole bylo „všecko dobrý“. Až příliš mě znala a až příliš dobře si uměla vybavit, co vše se pod termínem „všecko dobrý“ ukrývá – od pětky z nenaučené básničky až po ztracený rolák při tělocviku.

Po chvíli trpělivého pátrání se dobrala toho, že mám úkol z češtiny – a že to nebude lehký oříšek. Pokud by to bylo čistě na mně, byl jsem připraven sepsat klidně několikastránkový elaborát na téma, proč žádnou básni třídu neobohatím a přinesu domů kuli. Babička však na to měla jiný úhel pohledu.

„Tak tohle bude úkol pro dědečka.“

Tomu právě končila siesta v křesle s novinami.

„Můžeš sem na chvíli? Něco tu pro tebe máme. Tak ukaž, co vám ve škole zadali. Ale jsou to teda úkoly. Co když nikdo nic nevymyslí? Já bych teda asi nic nevytvořila. Hlavně by vás měli něco naučit, a nenechávat to na doma.“

Děda poté, co se seznámil s bojovým úkolem, se do něho odhodlaně zabral. Do školy šel, když mu bylo pět let, na gymnáziu měl latinu a franštinu a i v důchodu se učil jeden jazyk za druhým. Ještě víc ho to táhlo k montování všeho možného, co bylo poháněno elektrickým proudem, a čemuž jsem se s patřičnou úctou vyhýbal velkým obloukem.

Když naši zjišťovali mé zájmy, k čemu bych tak asi mohl být, připomínalo to objevy doktora Watsona, který si u řady oborů udělal u svého přítele Holmese poznámku: „Knows nothing“.

Stavebnice, elektrostavebnice, herbáře, všemožné encyklopedie – nic nějak u mě nezapadalo na úrodnou půdu. Zato jsem od útlého věku ležel v knihách, které mi naši v ještě útlejším věku předčítali. Tedy, ležel jsem v úplně jiných knihách – a ty jsem hltal, představoval si postavy děje, s některými se identifikoval – a žil jsem celou hromadu příběhů. Některé jsem si začal sám vymýšlet.

Viděl jsem, jak dědovi nabíhají na čele žilky, jak se kouká kamsi z okna a jak třímá propisku, aby roztřeseným, ale úhledným písmem zaznamenal:

„Chodit do školy není žádná selanka

To říkám já, Marek Řezanka“

Tak tedy vznikla pravděpodobně má první báseň, jejímž autorem jsem ovšem nebyl. Ve škole mi pomohla – a jsem za ni dodnes svému dědečkovi, který už bohužel na tomto světě není, vděčný. Možná i díky ní jsem se později k psaní básní

propracoval. Kdo ví, co by se mnou udělala pětka za to, že nejsem schopen zřymovat pár slov. Díky, dědo.

Marek

**Panický sex
Mal obavy z nafúkanej panny.**

eLve

Tříděný odpad

řežu si žíly nožem z plastu
v nich krve méně nežli chlastu
de facto žíly bez krve

jistě se ptáte – panebože
proč řeže žíly z plastu nožem

všechno je jednou poprvé

Hypnos

**V jedné zoologické zahradě
pozorují návštěvníci v kleci vlka a
beránka, jak si vesele žijí v ideální
harmonii.**

„Prosím vás, jak jste to dokázali?“
ptají se s obdivem zřízence.

„No docela jednoduše. Každé ráno
dáváme do klece nového
beránka.“

Internet

Těžké začátky

Dostal sice od Boha jméno, ale bylo to jméno, kterým se pyšnil v Judei nebo Galilei každý druhý; a tak mu jeho rodiče doma tajně říkali Karle.

Karel byl docela šikovný tesařský tovaryš, ale okolo třicítky na něj začala pozvolna doléhat krize středního věku, a on byl přesvědčen, že se krutě minul povoláním. Mezi jeho největší koníčky patřila esoterika a psychologie. Znal téměř z paměti všechna díla Freudova či Jungova. Znal však i knihy Marxovy, neboť on i celá jeho rodina byli bezvýhradně levicově orientováni. (Proto zřejmě jeho tajné jméno Karel.)

V posledních letech měl jakési nedefinovatelné nutkání. Někdo by to možná nazval „nutkání zachránit svět“, avšak on to tak nepociťoval. Jediné, co cítil, bylo to, že ho cosi jakoby nakopávalo kupředu mezi prostý lid, mezi ty nejnuznější nuzáky. Jeho samotného však tito lidé upřímně nezajímal, měl pouze poslání a silně vyvinutý cit pro řád a pořádek – něco jako Che Guevara.

Stáňa nebyla holka jako každá jiná, měřila dva metry a dva centimetry, vážila půl druhého metráku a pořád jenom ležela na kanapi a cpala se.

Její staří dobří rodiče, kteří celý život trpěli hladu, si nedovedli představit, že by jejich dcera mohla být šťastnější nějakým jiným způsobem. Měli teď oba dvě zaměstnání a téměř všechno investovali do krmení svého milovaného jedináčka.

Když se o Stáni dověděl Karel, bylo rozhodnuto. Bydlela sice až na druhém konci Jeruzaléma, ale metrem tam byl Karel cobydup. Stanul před ležící a spící obryní a neohroženě zařval: „Stáňa, chod!“

Stáňa nejdříve leknutím hrozně zachrochtala a pozvolna se začala probouzet. Chvilí na Karla nevrle mžourala, a pak zívla jako hroch. Karel zavrával, protože Stáňa si čistila zuby jen v rámci předvánočního úklidu. Pak se pomalu a opatrně postavila, chytla Karla pod krkem a zvedla jej jako dítě. Kája chroptěl a máchal nožkami asi tak metr nad zemí. Potom letěl přes celou místnost, přičemž se mu před jeho vnitřním zrakem promítl celý život, to znamená: stohy knih, které přečetl, všechny filmy z jeruzalémského kina Art, všechna tria, kvartety, kvintety, sextety, septety, symfonie, opery či oratoria z jeruzalémských, betlémských či nazaretských koncertních síní... No ano, byla tam taky Marie Magdalena, nejvyhlášenější jeruzalémská rajda.

Když se pak Karel probudil na hromadě jeruzalémských odpadků, pomyslel si, že napoprvé to nebylo nejhorší. Chce to jen vytrvat a ono se to poddá.

A pak vstal a šel.

jaryn

Párny začiatok

**Prvého človeka stvoril Boh,
prvého chlapa Eva.**

eLVe

Jak jsem práskla do kouřících bot

Mít boty má své kouzlo a prásknout do nich je ještě větší fór. Nezapírám. Začala jsem o přestávkách mezi přednáškami na fakultě. Ano, až tak pozdě. Bylo příjemné se shromáždit v kruhu diskutujících studentů kolem vysoké kovové nohy stojícího středu světa, popelníku. U cigarety a piva se zase bezvadně povídalo v hospodě po volejbalovém tréninku nebo po vyhraném či prohraném mistráku. Sportovci musí doplňovat ionty. Ale i tam se probíral život. Ten život, který je zápasem a zápas, který je životem.

O kus později.

Na pracovišti se nekouří. V čase své dospělosti, kdy abstinovat během dopoledne bylo povinné, jsem si tudíž zvykla na částečný tabákový půst. V druhé části dne jsem svou neřest výtečně doháněla. Obzvláště při práci u počítače. Sotva jsem stroj uvedla v život, byly po ruce sirky a tabáková trubička. Asi na tom bude něco pravdy, že nikotin malinko povzbuzuje mysl. Vždy jsem si totiž náramně při svém psaní odpalovala jednu cigaretu za druhou. Musím se krotit, říkávala jsem si v onom nikotinovém čase. Hromada nedopalků byla stále hrozivější, leč tabák chutnal víc a víc. Až mi to nahánělo strach a špatné svědomí se černalo.

Jednoho dne jsem v práci končila hodně pozdě. Přišla jsem domů kolem sedmé večer. Bylo 20. dubna 2004. Všimněte si data. 20_04 2004. Napadlo mne, že když už jsem si nezapálila do večera, zkusím to vydržet do rána. Nevěřila bych v tu chvíli, že se přemluví k velkému zápasu sama se sebou.

K zápasu - nekouřit.

Týden byl fajn. Měla jsem nekuřáckou sílu. Celý měsíc. I druhý měsíc. Čekala jsem, kdy se objeví abstinenci touha - selhat! Stalo se to ve třetím měsíci. Moje chuť a můj slib spolu urputně bojovaly, až přišlo nutkání najít někde ono štěstí, které když se zapálí, přinese lahodný život na jazyku. Bloudila jsem po bytě a hledala zapomenuté krabičky. Nebyly nikde. Všechny jsem odklidila v minulých dnech, týdnech a měsících plných odvahy. Až v jednom šupletí se na mne usmála kapsa ztrouchnivělého a vyčpělého, 20 let starého, tabáku. Schovávala jsem si ho pro jeho kdysi vůni jako vzpomínku na tátu. Táta rád kouřil svého buldoka, buclatou nádhernou dýmku. I tu jsem si po něm schovávala.

Ano, moje touha zapálit si, byla tak urputná, že byla současně tíživá, děsná a děsivá. Považte, nacpala jsem do staré dýmky vyčpělý tabák, vzala zápalky, škrtla a několikrát vzrušeně vtáhla dým zapálené rozkoše. Zase voňavě kouřím... prdlajs. Bylo to naopak. Starý tabák smrděl, páčil na jazyku a ponižoval, ponižoval, ponižoval.

Děvče, děvče, děvče, tohle fakt nemáš zapotřebí, řekla jsem si tiše navenek, ale hlasitě uvnitř. Strašlivě jsem se styděla, a protože pravý stud dodává sílu, nikdy jsem si už cigaretu nezapálila.

20. 4. 2004 jsem práskla do kouřících bot. Dodnes nevím, jestli to náhodou nebylo tím datem.

mirkah

Před tím nechtěl

...aniž bych ještě cokoliv uvařila, o svém kuchařském umění jsem neměla sebemenší pochyby. V přímé příbuzenské linii byly všechny ženy prakticky Magdaleny Dobromily, tak proč ne já? Ve své nadutosti a neodůvodněné pýše jsem oznámila svému novomanželovi, že v neděli bude svíčková. Nastojte, *svíčková!* Povyτάhl levé obočí a řekl, že se těší.

Laskavý čtenář celou tu nudnou pasáž příprav, od výběru masa, špikování masa, nakládání masa, pečení masa, pasírování zeleniny, finesy se smetanou a následné křepčení nad téměř hotovým zázrakem, oželí. Zkrátím ji, vynechám. Není podstatná. Podstatné v příběhu je toliko slůvko „téměř“. Pro danou chvíli znamenalo detail. Dochutit omáčku několika krůpějemi octíka. Nic jednoduššího. Vzala jsem dosud nenačatou láhev a v úvodní fázi svedla neúspěšný zápas s plastovým uzávěrem. Ve druhém pokusu jsem ovšem měla být podstatně úspěšnější. Nožem jsem kroužila do umělohmotného víčka díru, přičemž jsem láhev pevně svírala v horizontální poloze levého podpaží.

Věci někdy projevují pozoruhodnou schopnost zasahovat vlastní vůlí poťouchle do děje. Uzávěr, který před tím nechtěl, najednou o překot chtěl. Že skončil v kastrolu, nebylo to nejhorší. Spolu s ním tam ovšem došplouchla i dobrá třetina obsahu láhve a dramaticky změnila pH (rozuměj: záporný logaritmus koncentrace vodíkových iontů) nedělního menu.

„Kdybys ji alespoň před tím ochutnal,“ štkala jsem a ubezpečovala svého chotě, o jak fantastický zážitek mohl být jeho život bohatší, kdybys se byla bývala vykvajzla na ten zatracený ocet. (Teď by se v té svíčkové daly tak akorát nakládat okurky).

„To nevadí. Budeš mi o ní vyprávět u kafe“ zahuhňal s plnou pusou knedlíků s vajíčkem.

doremifa

... a jedného dňa Internet skolaboval.

Internet

„Tati, představ si, že jeden pán v cirkusu vyskočil koni na hřbet, pak se mu spustil pod břicho, chytil ho za ocas a nakonec mu vylezl na krk!“

„To je toho, tohle všechno jsem udělal, když jsem jel na koni poprvé...“

Internet

Pr(a)votinky

Futbalový začiatočník

K prvým kopačkám prišiel stratou poslednej šľapky.

Návrat zloducha

Vyhradil si právo prvej polnoci.

Pr(a)vá láska zoomová

Pod mikroskopom, padla si do oka s prvookom.

Cenná láska

Prvá láska nehrdzavie - najmä ak je plato(b)nická.

Po hodine počítania

Vynechala prvočíslu – s tým nerátal.

Príma primát

Prvenstvo medzi opicami patrí človeku.

Na bode mrazu

Vraj treba začať od nuly, len s nulou si nik nezačne.

Počiatky slnečnej sústavy

Zem sa krúti okolo Slnka, odkedy ju opaľuje.

eLVe

Jak jsem objevil Ameriku

Možná si řeknete: Amerika? Jakýpak to je krok do neznáma? Vždyť i obyčejná televize dokáže přitáhnout do našeho evropského obýváku kterýkoliv kus světa takřka na dotek. Takže sedíte, v pohodlí se kocháte (v mém případě krásami Yellowstone) ale někde uvnitř stejně toužíte se tam rozjet. Protože „vidět“ a vidět není totéž.

I ta nejdelší cesta začíná prvním krokem, praví čínské přísloví. Můj první krok na americké půdě byl lehce nejistý, poznamenaný únavou ze čtrnáctihodinového letu. Zatímco ve Frisku pulsovalo rušné odpoledne, mozek mi hlásil, že je půl jedné v noci a nekompromisně se dožadoval spánku. Teď by bodlo sednout do autobusu přistaveného cestovkou a nechat se odvézt někam do hotelu. Jenže my - tj. má dcera, její přítel a já - jsme vyrazili na vlastní pěst, takže místo odpočinku směřujeme do půjčovny aut. Chrysler, který tu na nás čeká, disponuje ovšem něčím navíc, než moje domácí vozítko - automatickou převodovkou. Těm, kdo jsou zvyklí na manuální řazení (což bezpochyby většina Čechů je) se doporučuje nějakou dobu cvičně kroužit po místních komunikacích u letiště, než se vydají do hustého provozu. Na kroužení ovšem není čas, jdeme přímo na věc. Chvíli se motáme v bludišti jednosměrek a pak, s mírným děsem v očích, vjíždíme na osmiproudou „highway“. Adrenalin úspěšně zahání ospalost, ale řidiči svištěcí okolo jsou evidentně happy - telefonují, kouří, cpou se čímsi z papírových pytlíků a jen tak mimochodem taky řídí auto. To mě trochu uklidní, a než opustíme hranice města, přestane dokonce i má pravička šátat po neexistující řadičí páce. K místu prvního noclehu zbývá asi dvě stě mil, takže šlápnu na plyn a ze sáčku vytáhnu první nefalšovaný americký hamburger.

Za měďou Bédou

Následující den míříme k nejbližšímu cíli plánované trasy - národnímu parku [Yellowstone](#).

Máme před sebou 800 mil (1280 km), během nichž na vlastní zadky poznáváme, jak velká zem je Amerika. A to je polstrování Chrysleru neskonale pohodlnější, než kdysi koňská sedla. Nevím, jak vám, ale mně se při slově Yellowstone, vždycky vybaví Disneyův méďa Bédá, milovník piknikových košíků. Pravdou však je, že jsme tam potkali jen turisty „ozbrojené“ rolničkami na plašení medvědů a pepřovým sprejem na ty chlupáče, kteří se před dotěrným zvukem jingle bells neuklidili včas do brlohu. A taky jsme viděli bytelné plechové schrány, kam je prý rozumné při kempování dávat na noc potraviny, neboť mlsnost zdejších medvědů se od Bédových dob nezměnila. Jen si počínají mnohem sofistikovaněji a dokážou se bez problémů dostat i do zamčeného auta. Prostě si zatancují na střechě dupáka, a když pod jejich vahou vypadne zadní sklo, je vyrabování vnitřku hotová brnkačka. Našemu autu (bohudík) i mému foťáku (bohužel) se ale všichni grizzlyové obloukem vyhnuli. I bez medvědů je však Yellowstone úžasně místo.

Velkou část tohoto přírodního parku, včetně jeho „srdce“ se všemi těmi gejzíry a horkými prameny, totiž tvoří kráter obrovské vyhaslé sopky. No - vyhaslé... Když pozorujete všechno to bubláni, vření a tryskání a čicháte sirovořík a další nevábné plyny, máte intenzivní pocit, že ďábelská kuchyně pod vašimi nohama tak úplně mimo provoz ještě není. A je to tak. Asi jen málokterý z turistů, nadšeně fotících Old Faithful (nejznámější gejzír, tryskající v pravidelných intervalech), tuší, že se právě pohybuje po kůži dřímajícího draka. Supervulkán, ukrytý v zemských hlubinách, naposled vybuchl před 640 000 lety, a protože interval jeho erupcí činí podle propočtů zhruba šest set tisíc let, může se prý probrat k životu prakticky kdykoliv. A zdá se, že onen drak se už začíná neklidně převalovat - pod tlakem magmatu se na mnoha místech zvedá země (někde dokonce i o 20 cm za rok). Naštěstí ale také klesá... Zatím. Vzhledem k oblíbenosti Yellowstone je zde přes den nával jako v metru. Nebýt vsutku impozantní rozlehlosti krajiny, davy turistů by tu po sobě šlapaly. I tak to ale člověku vezme občas chuť fotografovat, jelikož docílit snímku čisté přírody bez lidí prakticky nelze. Existuje jediné řešení - přespat v kempu a ještě před rozedněním vyrazit. Je konec srpna, ale ze stanu vylézáme teple oblečení, protože rtuť teploměru laškuje s nulou a nahoru se jí zatím nechce. Odstavujeme auto a pěšky pokračujeme k Yellowstonskému jezeru. Všechno

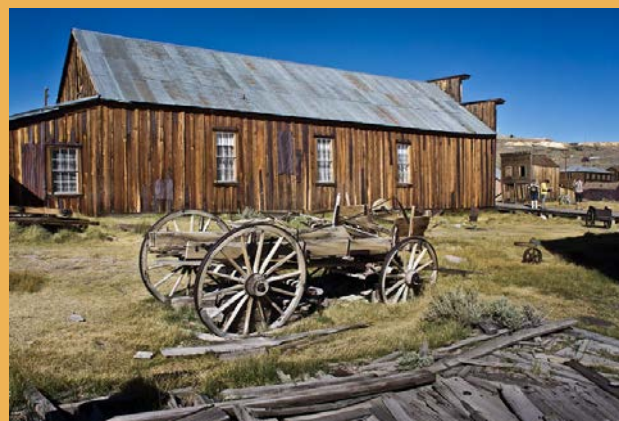
kolem spí, jen občas někde pípne pták v předtuše svítání. Není tu živáčka, krajinu halí pára, unikající z nesčetných průduchů, a z mlžných cárů se ozývají zvláštní zvuky, podobné namáhavému oddechování či vzdychání. Je to zážitek takřka mystický, jeden z mých nejsilnějších na této cestě. Jako bychom procházeli zemí duchů... Čím blíže k jezeru, do něhož vtékají desítky horkých pramenů, tím víc stoupá teplota vzduchu a svetry i bundy mizí v batohu. A pak stojíme u obrovské vodní plochy (rozloha 355 km²) a čekáme, až se první sluneční paprsky proderou mlhavým závojem, jenž se vznáší nad hladinou. Okamžik, slovy nepopsatelný, který se musí prožít na vlastní kůži.

Bodie (ovšem bez Doyle)

A když už jsme u těch duchů, navštívili jsme jedno místo, které si zachovalo svého genia loci dodneška. Přezdívá se mu „ghost town“, vlastním jménem **Bodie**. Počátek jeho historie byl velmi prostý, v roce 1876 kdosi tudy šel, shýbl se a zjistil, že v ruce drží zlatý nugget. A protože šidlo v pytlí a nález zlata neutajíš, slétli se sem zlatokopové ze všech koutů jako supi na mršinu. Museli ovšem do hlubiny, na povrchu bylo vzácné rudy minimum. Tvrdou dřinu kompenzovali poté v náručí lehkých děv a u baru v saloonech. V době své největší slávy mělo Bodie sice dva kostely, ovšem hampejzů a nálevení víc než šedesát. Jenže za tři roky bylo po všem. Vyprázdněná ložiska i kapsy zavelely k odchodu nejen armádě prospektorů. Ze tří tisíc klesl do r.1910 počet obyvatel na pouhých sedm set, poté přestaly vycházet noviny a byla zrušena železniční trať, která do města vedla. O třicet let později zbyli v Bodie jen tři „poslední mohykáni“. Nebýt toho, že městečko (či to, co z něj zbylo) má od r. 1962 statut národní historické památky, rozpadlo by se definitivně. Takhle ale zůstalo zakonzervované v čase a vypadá, jakoby si místní jen někam odskočili. V regálech je dobové zboží, ve škole lavice i sešity, v domech nábytek a často i osobní potřeby. Dovnitř jsme se sice nedostali, ale nahlédnutí přes okna z hrubého skla bylo jako snový pohled do minulosti. Ta na člověka pak nejsilněji dýchne v bývalém Minner Union Hall, kde se pořádaly zábavy, a kde se dnes nachází muzeum, plné podivuhodných exponátů. Víte kupříkladu, co je to „plačtivá láhev“? Do úzké lahvičky z čirého skla údajně zachytávaly vdovy své slzy, aby pak byl při prvním výročí smrti manžela její obsah vylit na hrob (ne)milovaného muže. Jestli měl tento akt přesvědčit okolí o hloubce zármutku, anebo jím prostě jen skočilo období smutku a dotyčná mohla znovu pomýšlet na vdavky, se dneska můžeme jen dohadovat. V muzeu najdeme desítky předmětů denní potřeby, včetně pohřebního vozu, který byl tehdy permanentně v provozu, neboť každý den byl pryč v Bodie někdo zastřelen. Ze stěn i vitrín se na návštěvníka dívá nesčetně obličejů – na dobových podobenkách muži, ženy i děti. A dojemná výzva – Pomůžete nám identifikovat lidi na těchto fotkách?

A třebaže se jména mnohých nikdy nedozvíme, člověk má neskutečně silný pocit, že tito lidé odsud nikdy neodešli. Jak drsný život to tehdy byl, se dá soudit mimo jiné z toho, že do Bodie se i dnes dostanete jen v létě a na podzim, po zbytek

roku jsou příjezdové cesty zasypané sněhem. Ostatně, ona patnáct mil dlouhá „polňačka“, po které jsme se sem dokodrcali my, dala našemu autu pořádně zabrat i nezavátá.

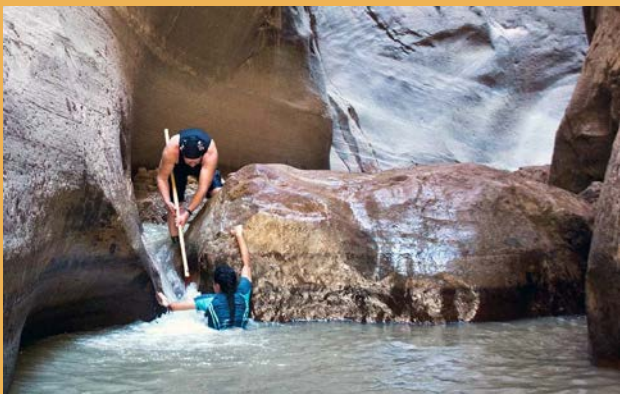
Tady je Indiánovo

by mohlo stát na ceduli při vjezdu do více než tří set oblastí v USA. Zdá se to mnoho, ve skutečnosti ale indiánské rezervace tvoří jen asi 2,3% plochy této obrovité země. Bezpochyby nejpůsobivější z nich je **Monument Valley**. Každý, kdo v životě shlédl pár westernů, stoprocentně pozná onu rudou pláň, kde se prohánějí, nahánějí, případně navzájem střilejí ostří hoši. Ono „Valley“ v názvu je krapet zavádějící, klasické hluboké údolí tu nehledejte. Ve skutečnosti se jedná o část náhorní plošiny. „Monument“ má ovšem ve jméně zcela po právu. Protože červené pískovcové masívy, které se zvedají do výšky místy až 300 metrů, opravdu monumentální jsou. Ale na myšlenku udělat si piknik pod některým z nich a spláchnout prach v krku chlazeným pivkem, radši rychle zapomeňte. Tady jsme na území kmene Navahů, konkrétně v Navajo Tribal Park, a neplatí zde zákony státu Utah, ani ty federální, nýbrž jen a pouze indiánské – včetně prohibice. Místní návštěvnické centrum je ovšem postaveno velice šikovně – můžete v klidu popíjet kávu, vybírat si suvenýr a zároveň se přes prosklené stěny kochat pohledem na nejznámější kamenné giganty. A pak, aniž byste si byt jen zaprášili sváteční botky, zase nasednout do své káry a svištět dál.

Proč bychom se netopili

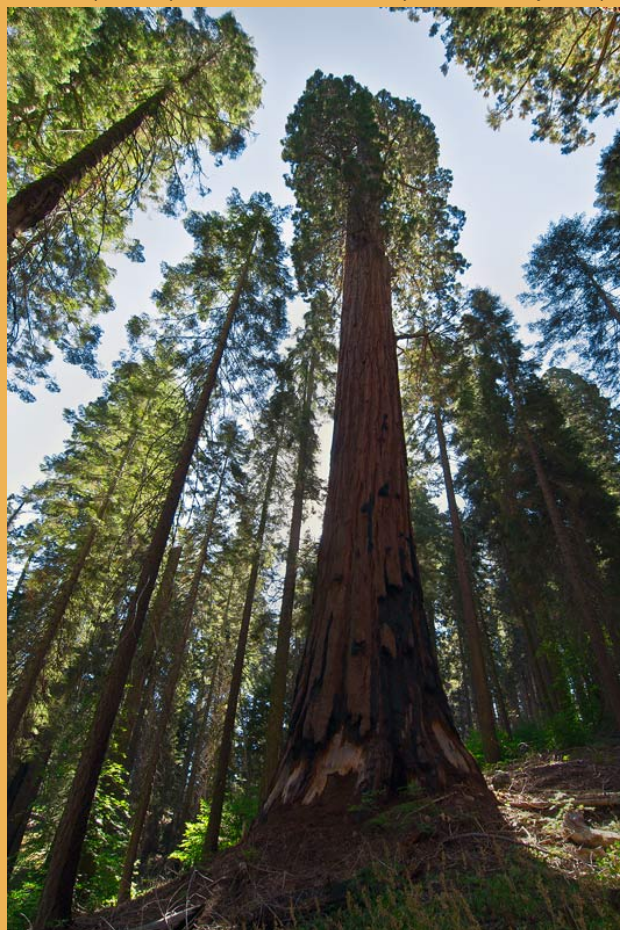
Název téhle vtipné knížečky mi přišel na mysl při jednom z našich treků v národním parku [Zion](#). Rozdíl mezi námi a vodáky Zdeňka Šmída spočíval v tom, že oni se vezli v kánoích, zatímco my jsme šlapali vodou po svých. Ne, nezešíleli jsme. Tedy ne úplně. Jen jsme si vybrali jednu z nejnebezpečnějších a nejobtížnějších tras, která vede kaňonem řeky Virgin River zpočátku v krátkém úseku podél toku a potom přímo korytem. Dobré boty, fyzická kondice a hůl jsou naprostou nezbytností. Jak postupně zjišťujeme, neopren by taky nebyl k zahození. Koncem léta je hladina nízká a tok poklidný, ale i tak bojujeme s jeho dravou silou zejména v místech, kde se kaňon zužuje.

Ostatně – The Narrows (neboli Úžiny) se tato oblast i jmenuje. Dno řeky pokrývají oblé, kluzké čedičové valouny a proud se nám neúnavně snaží podtrhnout nohy. Vylézt ven nelze, neboť „břehem“ jsou po obou stranách vysoké, strmé skály, na kterých by se udržela leda moucha. Kupodivu je tato trasa dost frekventovaná a někteří turisté mají, k mému zděšení, na zádech dokonce sedačku s batoletem. Přitom pád do ledové vody hrozí s každým krokem. Hladina pomalu stoupá, už nedosahuje kolen, ale skoro k pasu. Kráčíme proti proudu a chůze je čím dál obtížnější, neboť prochlazené svaly reagují pomalu a neochotně. Blížíme se k místu, odkud lze pokračovat už jen za doprovodu rangersa, jenže počet „vstupenek“ do této části kaňonu je omezený a my přijeli ráno pozdě. Zhruba dvacet metrů před námi strhl proud mladou dívku. Marně se snaží vyšplhat na balvan ucpávající i tak dost úzké koryto. Už se nebrodí, ale plave, pokouší se udržet nad hladinou a zároveň uchopit konec hole, kterou jí podává její partner. Drama trvá sotva dvě minuty, ale vsadím se, že to byly nejdelší dvě minuty jejího života. Nebezpečnost The Narrows nespočívá jen v podcenění vlastních sil, ale zejména v krátkých, prudkých lijákových, které se nedají se stoprocentní jistotou předpovědět, a které mohou během okamžiku zvednout hladinu. Při bleskové povodni může dosáhnout výška vodní stěny až dvanácti stop, což je víc než tři a půl metru. A nemusí přitom pršet přímo nad kaňonem, stačí, když to nadělení spadne v oblasti přítoků proti proudu řeky. Vzhledem k tomu, že čtete tyto řádky, je jasné, že onoho dne nesprchlo. O náročnosti výletu si udělejte obrázek sami – vzdálenost cca 7 km nám trvala víc než 5 hodin.

Tam, kde rostou stromy do nebe

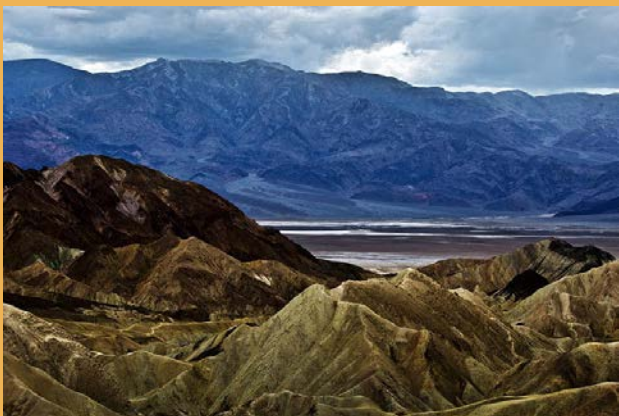
„Pane generále, jednotka nastoupena v plném počtu!“ Nic. Ticho. Žádná odpověď. Bodejť. Generál Sherman, před nímž stojíme, totiž není člověk. Přezíravě na nás shlíží z výše osmdesáti čtyř metrů, protože takových lidských jepic ve svém dvoutisíciletém životě už viděl spoustu. A ještě spoustu uvidí, pokud ovšem nepřijde extrémně silný vítr, který by jej mohl vyvrátit. Je to tak. Sekvojovec obrovský se dokáže úspěšně bránit chorobám, hmyzu a dokonce i požáru, který se jen zřídka dostane přes kůru tlustou až osmdesát centimetrů až do nitra stromu. Má však mělký kořenový systém, a tak jedině, co může jeho bytí ukončit, bývá právě vítr, který tady, v pohoří Sierra Nevada umí foukat o sto šest. Jsme v národním parku [Sequoia](#), proslulé lokalitě, kde se nachází jedny z největších a nejstarších živých organismů na Zemi. Člověk si tu připadá jako mravenec, pod obřímí stromy a zasněženými vrcholky hor, jež se zvedají od dvou do čtyř tisíc metrů nad mořem. Je tou nefalšovaná divočina, kde se můžete potkat s losy, pumami, rosomáky... a medvědy. Zapomeňte ovšem na grizzlyho, tady žije medvěd černý neboli baribal. Není tak velký, ani agresivní, nicméně radši si při setkání s ním nepokoušejte zachránit kůži na stromě. Ledaže byste uměli šplhat rychleji než metr za sekundu. My jsme nikam šplhat nemuseli, protože jsme svého medvěda potkali zcela prozaicky... na silnici. Během našeho putování jsme si osvojili jednu užitečnou zásadu: nechceš-li, aby ti ve výhledu na cokoli překážely početné tlupy cizích Homo sapiens, vyraz na cestu v době, kdy tito tvorové ještě spí.

Takže jsme vyjeli – od kempu u jezera Kaweah přímo do srdce národního parku – těsně před východem slunce. Silnička, zarývající se v ostrých serpentínách do úbočí Moro Rock, byla podle předpokladu prázdná. Najednou, kde se vzal, tu se vzal – medvěd. Štrádoval si to po krajnici přímo proti autu. Nevím, kdo byl překvapen víc, ale zastavili jsme oba záraz. Okamžitě jsem si uvědomil, že jsem nedodržel základní zákon fotografa: Měj foťák pořád při ruce! Můj Canon spokojeně odpočíval vzadu v kufru mezi spacákem a rezervním svetrem. Musím pro něj. Ve stejné chvíli, kdy jsem otevřel dveře, vyhoupl se medvěd na kamennou, metr vysokou zídku, která zastávala funkci svodidel. Na zdánlivě nemotorného živočicha pohyb ladný a vpravdě bleskový. A jako by se nechumelilo, pokračoval směrem k nám, přičemž jedním okem sledoval, jak se zuřivě hrabu v kufru, zatímco druhým nenápadně odhadoval sráz na druhé straně zídky. Jestli něco na světě funguje neomylně, je to zákon schválnosti. Samozřejmě jsem měl zcela nevhodný objektiv, takže jsem musel medvědovi v ústrety, aby fotka vůbec za něco stála. Fotografové jsou zvláštní bytosti – kvůli snímku balancují na skalních římsách či kostelních věžích, potápějí se mezi žraloky nebo – jako já – navazují družbu s predátory, kteří dokážou ve chvíli z člověka udělat trhací kalendář. Ne, že bych měl čas na to myslet. Zbývalo mi k němu snad pět metrů, když na mě vrhl znechucený pohled, a skočil... na opačnou stranu zdi, než jsem stál já. Rychle jsem se naklonil, spoušť cvakala jako kulomet. Než mi zmizel z dohledu, nafotil jsem skvělou sérii... medvědích zadků. Tomu se říká pech. Nebo ne?

Tři NEJ...

si klidně může napsat do životopisu tohle místo, drsné a nehostinné. Tady si milovníci lesů, vodopádů a bujné květeny rozhodně na své nepřijdou. Neboť tady je nejsušší, nejteplejší a nejnižší položené místo Severní Ameriky. Říkají mu [Death Valley](#). Další z národních parků USA, kde byste mohli pobývat celý týden a stejně byste ho nezvládli prozkoumat celý. My máme k dispozici pouhou sedminu této doby, takže míříme rovnou k jezeru s divným názvem – Špatná voda. Badwater, tak ho kdysi nazvali poutníci táhnoucí údolím, neboť jeho voda, navíc dobře skrytá pod silnou solnou krustou, se nedala pít.

Loudáme se po šedobílém povrchu jezera, po „dálnici“ vyšoupané tisícičkami nohou do hladkého lesku ledové plochy, a nebyť značky na skále vysoko nad našimi hlavami, ani bychom nepostřehli, že se právě nacházíme v nadmořské výšce -86 m. Možná i proto, že přímo nad tímto nejnižším místem ční se svými 3 368 metry naopak nejvyšší vrchol parku – Telescope Peak. Dá se na něj samozřejmě vystoupat (když víte kudy) a výhled musí být opravdu nádherný. Ovšem teploty, které tu panují (byť zdaleka nedosahují oněch legendárních 57,1°C, naměřených v roce 2001), nám dovolí maximálně se jen ploužit. Voda v nás mizí doslova po litrech, ale propocení nejsme. Teplé, místy až horké vzdušné proudy, kůži okamžitě osušují a vysušují. V Death Valley spadne za rok jen padesát milimetrů srážek, přesto vás – paradoxně – může zastihnout krátký prudký liják a s ním spojená blesková povodeň. Zvlášť v bočních úzkých kaňonech to bývá nepříjemné, či dokonce nebezpečné. Opouštíme tedy dno údolí a vyjíždíme nahoru na místní vyhlídku - Zabriskie Point. Teprve z nadhledu objevujeme půvab této zvláštní, na první pohled jakoby měsíční krajiny.

San Francisco, tulák se vrátil zpět...

Všechno má svůj konec, i ta sebedelší cesta. Tuláci divočinou, drsnou i tou napůl ochočenou, vjíždějí opět do lidského mraveniště na pobřeží Pacifiku. Podle tachometru máme za sebou rovných 5 300 mil (což je mimochodem jen o 825 mil méně, než trasa Praha - San Francisco).

Náš spolehlivý Chrysler, notně zaprášen, leč neotřískán, opět parkuje v domovské garáži, a my míříme do prvního (a taky jediného) hotelu na této cestě. V honbě za krásami přírody jsme městy jen prosvištěli, tohohle si ale chceme ve zbývajícím čase alespoň trochu užít. Každé město má své typické zajímavosti, které spořádaný turista nemůže minout. Návštěvu Alcatrazu jsme si sice odpustili, ovšem bez fotky Golden Gate Bridge se prostě odjet nedalo. S čím jsem jaksi nepočítal, byla mlha. Mlha a Frisko totiž jedno jsou. Studené proudy Tichého oceánu, který město obklopuje ze tří stran, plus poměrně vysoká teplota kalifornské pevniny rovná se šedobílá clona přesně tam, kde ji nepotřebujete. Čekání na to, až se zvedne, jsem si krátil projíždkami známou historickou tramvají.

Tedy – podobu tramvaje to sice má, ale spíš jde o jakousi lanovku. Když se [San Francisco](#) po zemětřesení v roce 1906 znovu stavělo, páni architekti zcela ignorovali fakt, že město neleží na rovině, nýbrž na nesčetných kopcích a pahorcích, a direktivně naplánovali obvyklý pravoúhlý systém ulic. Většina z nich tak vede sice přímo za nosem... a taky přímo do svahu. Normální tramvaj by takové převýšení nezvládla. Ty zdejší mají navíc třetí „kolej“, která ukrývá stále běžící lano. Řidič na něj na úpatí svahu vůz prostě „připne“ a nechá se vytáhnout. A cestou dolů akorát brzdí a brzdí. Jediná ulice, kde najdete klasické serpentiny, je proslulá Lombard street. Jinou zajímavostí Friska jsou přístavní mola, tzv. piery. U jednoho třeba trvale kotví historické lodi, od jiného startují jachty v nejstarším, dosud existujícím sportovním zápolení – Americkém poháru, který se prvně jel v r. 1851.

Pier č.39 je poněkud specifický – oblíbili si ho totiž lachtani. Stahují se sem po stovkách, polehávají tu, loudí, namlouvají se nebo perou, to vše za neutuchajícího kraválu. Tři hodiny před odletem se nade mnou mlha smilovala a na deset minut odhalila ten fascinující technický skvost, takže jsem mohl opustit San Francisco spokojen. S hlavou plnou zážitků, kartami plnými fotek a s vědomím, jak málo jsem toho stihl vidět. I tak to stálo za to, protože Amerika pro mě jednou provždy přestala být Velkou Neznámou Zemí.

PS. Jelikož Napadrť není nafukovací a tento pokus o reportáž je jen malou částí projetého a zaznamenaného, zbytek fotek najdete nejen na odkazech v textu samém, ale i tady – [Grand Canyon](#), [Yosemite](#), [Bryce Canyon](#), [Arches](#), [Navajo National Monument](#), [National Park Yohua Tree](#)...

Ramses (za zcela nepatrného přispění Tessy)

Příští číslo Vašeho našeho občasníku Napadrť, tentokrát na téma Máme rádi zvířata aneb Zuby, drápy srst, ukousne ti prst, vyjde začátkem března 2014.